

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Herfst 2014

Jaargang 24, nummer 4

BELEEF DE NATUUR!

Van de redactie

Door Laur Lennards

Als jullie deze uitgave in de brievenbus vinden is de zomer voorbij en komt de herfst alweer om de hoek kijken. Het was voor ons een enerverend jaartje. De nieuwe uitgave van Het Schrijvertje, de samenwerking met de uitgever, al met al de nodige aanloopproblemen en stress voor de collega's. Hierbij moet gezegd worden dat het vooral op de schouders van Frans, Leon en Joost terecht kwam. Het is door Frans al eerder opgemerkt dat de ondersteuning van Joost Geraets van onschatbare waarde was en hopelijk blijft.

Maar "Übung macht den Meister" zeggen ze bij onze Oosterburen en ik ben ervan overtuigd dat bij iedere uitgave de kennis en vaardigheden zullen groeien.

Inmiddels zijn de grootste problemen de wereld uit en hebben we een blad dat er zijn mag. De samenwerking is voortreffelijk en we hebben de taken denk ik goed verdeeld. Drie mensen van de redactie houden zich bezig met het benaderen van de leden. Frans en Leon, met voorlopige ondersteuning van Joost, stellen het blad samen en verzorgen de lay-out. Frank Heinen heeft de interviews van de leden onder zijn hoede genomen.

Natuurlijk is er ook bij de redactie een kapitein op het schip. Frans heeft de leiding en is eigenlijk de eindverantwoordelijke en onderhoudt het contact met het bestuur. Hiermee is niet gezegd dat de andere leden van de groep geen inbreng hebben bij het samenstellen. Het gaat altijd in goed overleg en in prima harmonie.

Dit alles betekent twee of drie maal vergaderen en kijken

hoe de zaken ervoor staan voor de komende uitgave. We bespreken dan de diverse inzendingen en bekijken het aantal pagina's voor het volgende nummer.

We hebben onder de leden diverse mensen die een vaste rubriek willen verzorgen, anderen schrijven over hun ervaringen die ze beleefden tijdens hun activiteiten voor het IVN.

Rest me een laatste woord aan onze schrijvers en die leden die graag hun medeleden willen verrassen met hun avonturen in de natuur.

Maak de artikelen niet te lang. Een tot anderhalf A4'tje is voldoende. Probeer je artikel te onderbouwen met foto's, dat maakt je avontuur voor onze lezers des te interessanter. Houd altijd de uiterste inleverdatum in het oog.

Helaas moeten we streng zijn in verband met de beperkte ruimte die ook Het Schrijvertje ter beschikking heeft. Het is natuurlijk wel zo dat jullie nooit voor niets schrijven. Het artikel wordt altijd geplaatst en staat in ieder geval voor het volgende Schrijvertje als eerste op de rol.

Rest mij op deze plek alle schrijvers te bedanken voor de ingezonden kopij en de gedane inspanning. Verder wens ik al onze leden een vruchtbaar herfstavontuur met veel zon maar ook een beetje regen en wind, want dat hoort nu eenmaal bij de herfst.

De uiterste inleverdatum voor het winternummer is 17 november.

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- 3 - Woordje van de voorzitter
 - In memoriam Wiel Reijners
- 5 - Saltee
- 6 - Voorbereiding Natuurgidsencursus Midden-Limburg
- 7 - Mijn voortuin (column)
- 8 - Activiteitenkalenders oktober -december 2014
- 9 - Succesvolle Natuurscursus 2014
- 10 - Beeldenstorm
- 13 - Reptielenplaten
- 14 - De cultuur rondom de mierenleeuw
- 16 - Werkgroepen

Nummer 97, oktober 2014, foto voorpagina: Herfst en panorama pagina 3 (Kasteel Montfort), Frans Hendriks

Redactie: Freek Kohl, Frans Hendriks, Laur Lennards, Frank Heinen. **Vormgeving:** Léon Goossens. **Techniek:** Joost Geraets. **Print:** Editoo B.V. - www.editoo.nl

Kopij sturen naar hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Colofon

IVN afdeling Roermond e.o.

Secretariaat: p/a Beatrixlaan 18
6051 NA Maasbracht

Website: www.ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening: NL18 RABO 0135 8373 67

Contributie 2014: €13,50 per jaar

Collectief abonnement op de Natuurgids: €15,50 per jaar

Bestuur

Voorzitter:	Mevr. M.J.H. Straver marjan.straver@ivnroermond.nl 0475 318181
Secretaris:	Mevr. H. Verhagen riky.verhagen@ivnroermond.nl 0475 464767
Penningmeester:	Mevr. L. Welters lily.welters@ivnroermond.nl 0475 464504
Bestuurslid:	Dhr. R. Snijders ruud.snijders@ivnroermond.nl 0475 476909

Woordje van de voorzitter

Door Marjan Straver

Blik op de toekomst

Helaas beschik ik niet over een glazen bol, dus echt in de toekomst kijken gaat mij niet lukken. Het is wel mogelijk om het één en ander over onze toekomstige plannen te melden.

1. De regionale cursus Landschapsgidsen is reeds begonnen met een introductiebijeenkomst op 26 augustus. De afsluiting is 18 april 2015.

2. In de planning staat een regionale Natuurgidsencursus. De eerste voorbereidingen zijn achter de rug. Voor zover nu bekend start de cursus in september 2015.

3. Het ligt in de bedoeling om in 2015 een IVN Natuur Doe Dag aan te bieden aan een breed publiek. Het doel is om veel mensen op een leuke manier kennis te laten maken met de natuur. Tevens hopen we dat deze dag de naamsbekendheid van IVN Roermond e.o. ten goede komt. Voor deze activiteit zullen diverse leden gevraagd worden voor hun medewerking. Spontaan aanmelden is niet verboden!

Dit kan bij één van onze bestuursleden.

4. In januari 2015 gaan we afscheid nemen van onze uitstekende secretaris Rikie Verhagen. Het mag duidelijk zijn dat we dringend op zoek zijn naar iemand die haar functie wil overnemen.

5. Samen met de "Roermondse Uitdaging" zijn we aan het onderzoeken of er mogelijkheden zijn om een IVN home te realiseren. Veel kan ik hierover nog niet kwijt, we zullen zien wat de toekomst brengt. Hopelijk wordt dit verhaal vervolgd.

6. Dan is er natuurlijk nog een overvloed aan activiteiten, die door onze afdeling in het najaar worden aangeboden. Kom en geniet!

Ledenavond 2014

Het blijft nog even een verrassing, maar interessant en gezellig wordt het zeker. Noteer de datum alvast in de agenda:

• **Zaterdag 22 november**, aanvang 18.00 uur
Iedereen ontvangt uiteraard nog een uitnodiging voor deze, inmiddels traditionele ledenavond.

In memoriam Wiel Reijners

Door Freek Kohl

Op bijna het hoogtepunt van deze zomer is onze goede vriend Wiel Reijners op 7 juli jl. thuis overleden.

Wiel was een soort instituut in onze vereniging en echt een man van : "Geen woorden maar daden". Een harde werker, maar altijd op achtergrond.

Wiel heeft in 1994 de natuurgidsencursus met succes afgerond.

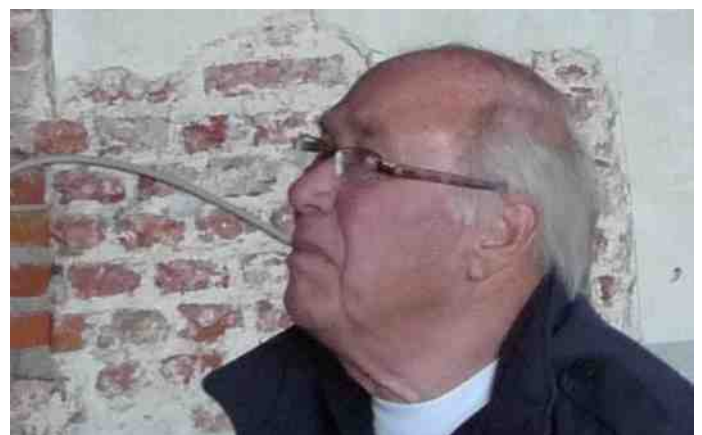
Hij vervulde in onze afdeling stevast omvangrijke taken. Zo heeft hij zich heel lang ingezet als redactielid van ons lijfblad *Het Schrijvertje*. Ik mocht in deze functie nauw met hem samenwerken. En ik kan u verklappen: Het was steeds een feest!!!

Ook is Wiel jarenlang "de motor" geweest van het jaarlijkse succesnummer: De IVN-zomerfietsstocht die altijd een hele grote opkomst kende. Hierin ging Wiel nooit over één nacht ijs. Alles moest perfect kloppen! Vaak werd ik uitverkoren om de allerlaatste "test" met hem te doen en samen reden we dan de fietstocht aan de hand van de beschrijving helemaal uit en werd er gecheckt of het wel allemaal precies klopte: "Ja... is het nu een T of toch een Y splitsing??".

Als vereniging hebben een heel fijn mens verloren en ik persoonlijk mis mijn goede vriend heel erg. Mijn troost hierbij is de wetenschap dat ik daar niet alleen in sta.

Met dialectband Rowwen Hèze kunnen we stellen : **"Unne gooje miens blief altied leave"**.

Wij wensen zijn naasten alle sterkte toe.

Wiel Reijners, foto Theo Verschoor

Tekstredactie

Tekstadvies

Tekstschrijven

Tekstbureau de Letterzetter

Gespecialiseerd in langere en
educatieve teksten,
met kennis over
natuur en cultuur

www.tekstbureaudeletterzetter.nl
info@tekstbureaudeletterzetter.nl
Beatrixlaan 56, 6042 HN Roermond
telefoon: 0475-336277

Party Hoeve *de Geer*

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen
aan het Lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al
meer dan 20 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfs-
feest en thema-feest tot 225 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea,
zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt u
bij ons terecht.

www.partyhoevedegeer.nl

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, telefoon 0475 - 582670

 Advocatenkantoor *Exaten*

Eerlijk juridisch advies, begeleiding en
bemiddeling op basis van gezond
verstand én gedegen vakkennis

Rob Bruls

Katja Bouwens

www.advocatenkantoorexaten.nl

Rijksweg 4 6095NB Baexem 0475-453957

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde,
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer !

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Saltee

Door Frédérique de Bruijn

In 2012 was ik op Saltee, een privé-eiland voor de kust van Ierland. Het herbergt het beroemdste vogelreservaat van Ierland. Ik ging daar samen met 3 reisgenoten heen om de kolonie jan-van-genten, papegaaiduikers, zeekoeten, aalscholvers, alken en misschien nog een zeehond te fotograferen. Nu staat Ierland niet direct bekend om zijn prachtige zonnige en windstille weer, maar deze keer hadden we toch geluk. Het regende slechts 1,5 van de 5 dagen.

Het was geen vakantie, maar een soort van expeditie. Hoezo dat dan is wellicht de volgende vraag. Tja, vanwege het straffe regime zal ik maar zeggen. Een van de medereizigers was hier al vaker geweest en had de reis georganiseerd. We kwamen om te fotograferen en dat gingen we dus ook doen! En bij het juiste licht! Na gearriveerd en gesetteld te zijn in ons huisje, werden er eerst boodschappen gedaan voor het ontbijt. Daarna ontvouwde zich het volgende dagelijkse ritueel.

Terug naar het huisje, omkleden, fotospullen pakken en op naar de haven. Om 16.15 vertrok de boot naar het eiland. Daar aangekomen overstappen in een rubberboot naar de rotskust vol glibberig zeewier, uitstappen en over de glibberige rotsen naar de vaste grond. Vervolgens drie kwartier heuvelop naar de kolonie. Om 22.15 terug naar de kust en alles weer in omgekeerde volgorde maar dan nu in het schemer (het klauteren over de rotsen naar de rubberboot gebeurde in het donker). In het huisje aangekomen mochten er twee douchen, de andere twee deden dat de volgende ochtend anders duurde het te lang. Om 03.15 uur uit bed, staand wat yoghurt naar binnen werken, om 04.15 in de haven voor de overtocht en om 10.30 vanaf de kolonie weer terug naar de rotskust. Eenmaal op het vasteland snel

naar het huisje, omkleden, een pub opzoeken voor een *publunch*, terug naar het huisje, naar bed van 13.30 tot 15.00 uur etc. En dit 5 dagen lang. Het was geweldig!

Maar het gaat natuurlijk om de jan-van-gent. Dit zijn echte zeevogels en je vindt ze langs steile kliffen, migrerend langs de kust of foeragerend op zee. Langs onze kust zijn ze ook waarneembaar maar dit is wel afhankelijk van de windrichting en de aanwezige vissoorten. In oktober maak je de meest kans om ze hier te zien. De vogels zijn 89-102 cm groot en wegen zo'n 2,5 tot 3 kg. Van vleugelpunt tot vleugelpunt meten ze 170-180 cm. Het zijn imposante vogels om te zien. Ook hun gedrag is imposant, want ze kunnen zeer agressief zijn in het bewaken van hun nest, waarbij de krachtige snavel als wapen wordt gebruikt om te hakken en te pikken. De jachttechniek is redelijk spectaculair te noemen. Vanaf grote hoogte storten ze zich met een snelheid van zo'n 100 kilometer per uur loodrecht naar beneden en jagen hun prooi ook onder water nog na. Om de enorme klap op te vangen zijn de vogels voorzien van een verstevigde schedel en onderhuidse luchtkussens. Jan-van-genten blijven levenslang bij elkaar en keren iedere jaar weer terug naar hun nest. De broedzorg voor het ene ei (zelden 2) delen ze. Het broeden doen ze met hun speciaal voor dit doel (dus alleen in de broedperiode) extra doorbloede poten. Het kuiken komt na ongeveer 44 dagen uit het ei en verlaat na een maand of 3 het nest. De kuikens starten hun leven met een bruin verenkleed en zijn pas na ongeveer 6 jaar helemaal wit met de karakteristieke zwarte vleugelpunten en gele kop en hals.

Een kolonie jan-van-genten is echt apart om te zien. Alles roept en vliegt door elkaar. Om op te kunnen stijgen is een

goede wind onder de vleugels nodig. Lopen over land vergt een veel te lange aanloop, dus broeden ze op steile kliffen met harde zeewind. Uitspreiden en licht bewegen van de vleugels volstaat dan om te worden opgetild. Zweven doen ze zeer statig, maar in het land zijn ze wat onhandig om het zacht uit te drukken. Met veel gekrakeel, geruzie, gefladder en mislukte pogingen wordt er geland in de buurt van het nest en dan meestal op de buurvrouw of buurman.

Lopen op het land is overigens ook geen onverdeeld succes en dat moet wel als je niet helemaal goed hebt gemikt. Ontlasting wordt gewoon over de rand van het nest gespo-ten; bij voorkeur op het ondergelegen stel. Ondertussen proberen meeuwen (grote burgemeesters) een onbewaakt ei mee te grissen terwijl de ouders net even ruziën met de burens. Niet echt eenvoudig allemaal om een jong groot te brengen maar het levert wel mooie plaatjes op.
(foto's Frédérique de Bruijn)

Vorbereiding Natuurgidsencursus Midden-Limburg

Door het cursusteam

De 6 IVN-afdelingen in Midden-Limburg hebben het plan opgevat om gezamenlijk een natuurgidsencursus te organiseren. Daartoe is in juni jl. een eerste bespreking geweest. Middels de natuurgidsencursus worden mensen opgeleid tot officieel erkende IVN-natuurgids.

Volgens de huidige planning zal de cursus starten in het najaar van 2015; de cursus zal bestaan uit 35 bijeenkomsten, verspreid over een periode van 20 maanden.

In de periode najaar 2010 - najaar 2011 heeft IVN Roermond e.o. voor het laatst een natuurgidsencursus georganiseerd. Het organiseren van een natuurgidsencursus vergt een flinke inspanning. Voor afdelingen met een relatief gering ledenbestand is het niet mogelijk om zulk een cursus te organiseren, terwijl het toch van levensbelang is om te zorgen voor voldoende aanwas van actieve gidsen.

We gaan nu met de IVN-afdelingen in Midden-Limburg de krachten bundelen en een cursus opzetten voor Midden-Limburg.

In een goed samenwerkingsverband gaat het ons zeker lukken om middels deze cursus nieuwe gidsen op te leiden,

waardoor we in staat zullen zijn om nog meer mensen bij de natuur te betrekken.

We zullen via Het Schrijvertje en onze website berichten over de voortgang van de voorbereidingen.

Cursisten op pad, foto Hermien Hendriks

Mijn voortuin

Door Huug Stam

Mijn voortuin heeft een zeer bescheiden formaat. Deze ligt tegenover een park, het Camilluspark, zodat ik dat ook min of meer tot mijn voortuin reken. Aldus beschouwd ben ik gezegend met een erg grote voortuin waar menig persoon jaloers op is. De natuurwaarnemingen uit mijn tuin leg ik vast in één en hetzelfde document met die van het park. Wanneer je deze gegevens vergelijkt met de beschrijving in het boek wat ik in mijn vorige artikel beschreef scoort het Camilluspark goed. Naar mijn mening wordt dit voor een belangrijk deel veroorzaakt door de aanwezige waterpartijen en de nabijheid van een bos met verschillende monumentale bomen. Erg belangrijk is tenslotte dat het park ligt op het terras met aangrenzend het Roerdal.

Beeld van herten bij Camillus, foto Frans Hendriks

De natuur in de bebouwde omgeving en ook meer specifiek dat in de particuliere tuinen komt steeds meer in de belangstelling te staan. Niet in de laatste plaats omdat in het agrarisch gebied de natuur door intensiever grondgebruik steeds verder wordt teruggedrongen.

Het Camilluspark wordt vanaf dit groeiseizoen onderhouden door vrijwilligers. Het is een bezuinigingsmaatregel, waardoor het contract met de sociale werkvoorziening beëindigd is. Het doel is dat de vrijwilligers het werk zo veel mogelijk overnemen. Voorbeelden hiervan zijn het leegmaken van de vuilnisbakken, het schoon houden van de paden, banken en tafels, maaien en snoeien waar en wanneer dit nodig is. Twee van de vrijwilligers zijn Freek Kohl en ondergetekende. Ik heb me namens de Milieugroep Roermond als vrijwilliger aangemeld voor een meer adviserende rol. Het doel van de Milieugroep is zo veel mogelijk natuur te realiseren naast de cultuur c.q. gecultiveerde planten. Dit doe ik door het belang te benadrukken van het respecteren van het broedseizoen van vogels en het waarschuwen voor de aanwezigheid van amfibieën in de vegetatie.

Een ander gevolg van de bezuiniging is dat de herten en geiten zijn afgevoerd. Het gras wordt nu kort gehouden door

een negental schapen die achter een raster staan dat periodiek verzet wordt. De inzet van schapen vervult een grote positieve rol voor een meer ecologisch park, maar andere vrijwilligers willen met de beste bedoelingen bijvoorbeeld alle brandnetels verwijderen. Naast mijn adviserende rol steek ik ook zelf de handen uit de mouwen. Ik verricht o.a. snoeiwerk en het snoeiafval dat ik en de andere vrijwilligers produceren verwerk ik in een takkenril op de scheiding van het Camilluspark en het onlangs door het Roerdal aangelegde fietspad. Zo kan dit enigszins een buffer vormen tussen de te verwachten drukte op het fietspad en de rust van het park. Tijdens mijn werkzaamheden constateer ik dat de uitvoerder met groot materieel grote takken en oudere bomen die tot het terrein van Camillus behoren afrukt respectievelijk omduwt. Namens de Milieugroep stel ik de gemeente Roermond hiervan indringend op de hoogte. Erg storend is ook dat in de omgeving van de aanwezige ponystal de eeuwenoude steilrand van de voormalige Roermeander totaal onnodig is aangetast.

De aanleg van het fietspad gaat met veel lawaai en andere onrust gepaard. Op de dassenburcht die zich in de uiterste hoek van het park bevindt tref ik de resten van een ree aan. Ik filosofer wat de oorzaak hiervan kan zijn, maar het is zeker dat de das het ter plekke veel moeilijker zal krijgen. Het foerageergebied wordt niet alleen doorsneden door het fietspad maar is voor een groot deel door het aangebrachte schapenraster niet meer voor de das toegankelijk.

Het wandelpad door het park kan veelvuldig wekenlang niet gebruikt worden doordat het onder water staat. Ik vermoed dat dit veroorzaakt wordt door de aanleg van de tunnel voor de A73 in het Roerdal. De oorspronkelijke waterstromen kunnen als gevolg hiervan erg gewijzigd zijn. Het niveau van de waterpartijen is ook hoger dan voor de aanleg van de A73.

Camillus heeft ter bestrijding van de wateroverlast jaren geleden een buis aangebracht onder het wandelpad. Indien het waterpeil in de grootste waterpartij te hoog wordt, moet het overtollige water door de buis worden afgevoerd naar het achterliggende gebied, een elzenbroekbos.

De wateroverlast kan diverse oorzaken hebben of voortkomen uit een combinatie van factoren. Voorbeelden zijn de hoge grondwaterstand in het elzenbroekbos, een te kleine diameter van de aangebrachte buis of een verstopping of beschadiging van de buis. Samen met Freek Kohl buig ik me over dit probleem.

Al weer jaren geleden hebben we als Milieugroep het begrip Pimby (Please in my backyard) geïntroduceerd. Als gevolg hiervan is bijvoorbeeld de eekhoorn in onze gemeente aandachtsoort geworden en is onlangs de eerste eekhoornbrug in de provincie Limburg tot stand gekomen.

Nimby (Not in my backyard), bijv. het fietspad door het Roerdal en Pimby, een natuurrijk park van een verpleeghuis kunnen dicht bij elkaar liggen of zelfs aan elkaar grenzen.

De nieuwe fietsbrug over de Roer in Roermond, foto Joost Geraets

Activiteitenkalenders oktober - december 2014

Het jaarprogramma algemeen

Zondag 12 oktober 2014

Paddenstoelenexcursie, Beegderheide
Aanvang: 13.00 uur, duur 2 ½ uur
Startpunt: parkeerplaats Defensieweg,
bij kruising met Napoleonsbaan
Gids: Twan Brouwers

Dinsdag 21 oktober 2014 (let op de datum is gewijzigd)

Lezing 'Roer als landschapsvormer'
door Laurent Vanderheijden
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,
Minderbroederssingel 15F, 6041 GH Roermond

Zondag 26 oktober 2014

Excursie 'trekvoegels', De Meinweg, Herkenbosch
Aanvang: 9.00 uur, duur 3 uur
Startpunt: parkeerplaats spoorwegovergang
Meinweg, Herkenbosch
Gids: Meinse van der Velde

Op de uitkijk, foto John Roemen

Zondag 2 november 2014

Jeugdtocht 'Kringloop'
Aanvang: 14.00 uur, duur 2 uur
Startpunt: Zorglandgoed Rondmeer,
Heide 3, 6093 PA Heythuysen
Gids: Eef Schoffelen

Zondag 9 november 2014

Excursie 'Rondom Dalheimer Mühle en St. Ludwig'
Aanvang: 13.00 uur, duur 2,5 uur
Startpunt: hotel St. Ludwig, Station 22, 6063 NP Vlodrop
Gidsen: Frans Hendriks en Hermien Hendriks

Zaterdag 22 november 2014

Avondactiviteit voor leden
Aanvang: 18.00 uur
Plaats wordt t.z.t. via onze IVN website bekend gemaakt

Vrijdag 26 december 2014

Kerstwandeling
Aanvang: 13.00 uur
Startpunt: Dorpsplein, Beegden

Dinsdag 6 januari 2015

Lezing: 'De Otter' door Gijs Kustjens
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,
Minderbroederssingel 15F, 6041 GH Roermond

Pestvogel Linnerweerd, foto John Roemen

De vogelwerkgroep

Zondag 5 oktober 2014

Nationaal park De Meinweg te Roerdalen
8.00 uur Parkeerplaats,
bezoekerscentrum Meinweg, Herkenbosch

Zondag 2 november 2014

Elmpterbruch (denk aan uw paspoort)
8.30 uur kerk Boukoul (Kerkweg)

Beuk, foto John Roemen

De plantenwerkgroep

Zaterdag 18 oktober

Beylshof, Heythuysen

Paddenstoelen

9.00 uur, carpoolplaats*

9.15 uur, informatie-bord Limburgs Landschap,

Schoorweg, Heythuysen

Paddenstoelen, foto Joost Geraets

Zaterdag 15 november

Tuin Kuipers

9.00 uur, carpoolplaats*

9.15 uur, p-plaats achter Aldi,

Kloosterhof, 6093 CK Heythuysen

Zaterdag 20 december

Coniferen / Varia

9.00 uur, carpoolplaats*

9.15 uur, NME-centrum St. Elisabethshof

Let op: *Carpoolplaats

De carpoolplaats is de parkeerplaats van kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond. Er wordt getracht met zo weinig mogelijk auto's naar de excursieplaats te rijden.

Contactpersonen: Paul Bergs 0475-330643, Harry Senden 0475-491987 en Hermien Hendriks 0475-594340 of 06-13015190

Succesvolle Natuurcursus 2014

Onder het motto 'Beleef de natuur in je eigen leefomgeving' heeft IVN Roermond e.o. in de periode maart-juni 2014 een natuurcursus voor beginners georganiseerd. In een dertiental lessen kwamen de volgende onderwerpen aan de orde: landschapsvorming, vogels, ecologie, planten, insecten, bomen en leven in en op het water. Van ieder onderwerp was er een theorieles gevolgd door een buitenles (behalve voor ecologie).

In 2013 heeft IVN Roermond e.o. deze cursus ook georganiseerd. Ook nu weer bestond grote belangstelling voor deze cursus, die met 30 cursisten dan ook snel was volgeboekt.

Werkgroep Driestruik

In verband met het Ranavirus is de Driestruik in ieder geval de rest van het jaar nog afgesloten. De Werkgroep Driestruik geeft zo spoedig mogelijk een andere werklocatie door. Houdt de website in de gaten : www.driestruik.nl

Zondag 5 oktober van 9.00 uur tot 12.30 uur

Maandag 6 oktober van 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 26 oktober van 9.00 uur tot 12.30 uur

Zaterdag 1 november Natuurwerkdag

Maandag 3 november van 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 16 november van 9.00 uur tot 12.30 uur

Maandag 1 december van 9.00 uur tot 12.00 uur

Zondag 7 december van 9.00 uur tot 12.30 uur

Contactpersonen: Anja van Halbeek (IVN) 06-10368867, anjavanhalbeek@gmail.com en Wouter Jansen (NHGL) 0475- 326789, w.jansen@ikl-limburg.nl

De Speurneuzen

zaterdag, 11 oktober

zaterdag, 8 november

winterstop

Contactpersoon: Henk Smit 0475-581782 of 06-15410425
e-mail: henkendorien@home.nl

Vogelwerkgroep op stap, foto John Roemen

Op 21 juni jl. is de cursus na de prachtige buitenles 'water' feestelijk afgesloten. De cursisten hebben de cursus als 'zeer goed' gewaardeerd; een aantal van hen merkte daarbij op dat zij nu met andere ogen/oren 'kijken' naar de omgeving. Het succes is vooral te danken aan het prima werk van de docenten en begeleiders van de lessen, voor wie de cursisten grote waardering hebben uitgesproken.

Het blijkt eens te meer dat steeds meer mensen meer over de natuur willen weten om er beter van te kunnen genieten. Het succes van deze cursus stimuleert geweldig om verder te gaan met het betrekken van mensen bij de natuur.

Beeldenstorm

Door Thijs Abbenhuis

De duizend en een heiligen van Jos en Gert

Met de Beeldenstorm van 1566 bedoelt men de calvinistische uitpattingen tegen de Rooms-katholieke kerken, kloosters en hun geestelijken. Hij begon in het Belgische Kortrijk, was hevig in Antwerpen en verbreidde zich vervolgens over de Noord-Nederlandse gewesten. Vele heiligenbeelden sneuvelen hierbij, vandaar ook de naam Beeldenstorm. Eind twintigste eeuw heeft er echter een nieuw soort Beeldenstorm plaatsgehad, al verliep hij minder wreed dan de vorige. Wat was het geval? Onder het mom van vernieuwing in de kerk werden altaren omgekeerd, verdween de preekstoel met klankbord en werd die vervangen door een eenvoudig spreekgestoelte met geluidsinstallatie. Veel heiligenbeelden verdwenen bovendien naar de kerkzolder of naar opkopers voor de rommelmarkt. In het ergste geval kwamen ze zelfs op de afvalhoop terecht.

Met de ontkerkelijking en het sluiten van veel kerken stopt deze moderne beeldenstorm nog steeds niet. Beroemde beelden ontspringen de dans in kathedralen of gerenommeerde musea. Enkele mensen vonden het zonde dat de gewone alledaagse exemplaren een roemloos einde kregen. Onder hen Jos Joosten uit Buggenum en Gert de Weerd uit Vaals. Zij verzamelden er heel wat voor hun respectievelijke musea.

Wie waren deze beeldenredders?

In de aanhef wil ik de verzamelwoede van Jos en Gert wat verder uitdiepen. Laat ik beginnen met Jos. Hij zag op een vakantie in een museum in het Zwitserse Schaffhausen fossielen liggen die in de omgeving verzameld waren. Dit was het begin van zijn verzameling. Deze is uitgegroeid tot een echt museum aan de Hotstraat 38 in het Midden-Limburgse Buggenum, genaamd 't Vervlogen Tijdperk.

Allereerst werden fossielen verzameld in de mergelgroeven van Zuid-Limburg en het aangrenzende België. Dichter bij huis ging hij met een detector de omliggende velden in, waarbij veel oorlogsbuit gevonden werd maar ook oude munten en kleine religieuze relikten. U zult zich afvragen hoe deze laatste terecht kwamen in de velden rond Buggenum. Het ging waarschijnlijk als volgt; het huisvuil en ander afval uit het nabijgelegen Roermond ging vroeger als mest over de velden en bevatte allerlei dingen. Jos ging daarna ook grotere voorwerpen verzamelen zoals boerenspul en heiligenbeelden. Deze beeldenverzamelwoede was niet zo gek, daar Jos vroeger enkele jaren een priesteropleiding had gevolgd, maar hier tijdig van was teruggekomen. Kijk, als men weet dat iemand iets verzamelt, wordt hem automatisch van alles gebracht waar men geen raad meer mee weet. Zo werd bij Jos kamer na kamer en schuurtje na schuurtje volgestouwd. Totdat hij op de gedachte kwam er een museum van te maken. Uitbreiding vond ook plaats door rommelmarkten en kringloopwinkels af te struinen en er dingen te kopen voor soms maar een habbekrats.

Zo'n koopje deed ik zelf twee jaar geleden op vakantie in het Schwarzwald. Op een excursie kwamen we in het dorpje St. Blasien, waar net een houtkapdemonstratie van beelden aan de gang was. Op het laatste moment, voordat

de bus weer vertrok, ontdekte ik een klein rommelmarktje met houten beeldjes. Ik kocht voor € 15 een Mariabeeldje met kindje Jezus op de arm. De jonge Jezus hield een druiventros vast. Het beeldje was 22 centimeter hoog en van echt hardhout. Trots liet ik het in de bus zien. De dag erna kwam onze chauffeur naar mij toe en vertelde dat hij net in de kerkwinkel van weer een bezochte kerk een identiek exemplaar van mijn beeldje had zien staan voor 279 euro. Ik had dus een goede keus gemaakt. Terug echter naar Jos Joosten. Inmiddels bevat Jos zijn verzameling een schat aan heiligenbeelden. Een van zijn mooiste beeldjes vind hij dat van Maria van de Kapel in het Zand uit Roermond. Het is een echte replica, gezien de lakstempel achterop het beeldje. Zelf restaureert hij ook kleine beschadigingen. Een beeld dat niet meer te redden was, een groot Mariabeeld uit Lourdes, werd hem gebracht door een vrouw uit de buurt. Het miste de handen en nog wat stukjes. Het was hem enkele weken tevoren ook al aangeboden. Daar hij al zo'n beeld in de verzameling had, had hij het nog niet opgehaald. Wat bleek achteraf? Een man uit de buurt, die op sterven lag, had het zelf meegebracht uit Lourdes en had als laatste wens dat het niet met het afval mee zou gaan maar behouden zou blijven voor het nageslacht. Zijn vrouw, die het kwam brengen met de fiets, had het beeld, naar later bleek, op de hoek van de straat aan splinters laten vallen. Erg triest !!

Het museum van Jos is sporadisch wel eens open op zondagmiddag, maar meestal slechts op afroep te bezoeken (tel. nr.: 0475-472123).

"Museum" van Jos Joosten in Buggenum, foto Laur Lennards

Mijn tweede 'beeldenredder', Gert de Weerd, is afkomstig uit Nieuw-Vennep, 53 jaar oud en protestants opgevoed. Zijn verzameling startte met het kopen van een beeldje van het kind Jezus op de rommelmarkt in Goirle. Al snel volgde zo'n vijfhonderd beelden van een meter hoog en groter. Hij kocht ze op markten, veilingen en beurzen in België, Nederland en Frankrijk. Zijn verzameling ging nog grotere vormen aannemen toen hij in 2007 het voormalige monumentale klooster met kapel van de Canillianen in Vaals kon kopen. De Weerd restaureerde het samen met 14 mensen in anderhalf jaar tijd en bracht in de kapel zijn beelden onder. In 2009 werd het als museum geopend door zijn kennis Henk

Schiffmacher en ingezegend door Mgr. Everard de Jong van het bisdom Roermond.

Kapelmuseum

Deze neo-romaanse kloosterkapel, in 1908 gebouwd voor de paters Canillianen, een orde die opkomt voor zieken en hulpbehoeftige mensen, is een aanbouw van het monumentale landhuis 'De Esch' uit 1750, dat oorspronkelijk als klooster werd ingericht. In 1944 werd de kapel door een V1-raket van de Duitsers heel zwaar beschadigd, maar met hulp van de omwonenden kon het gebouw opgeknapt en in 1947 weer in gebruik genomen worden. Bij het museum heeft Gert ook een klein winkeltje met devotionalia en het museumcafé De Zwarte Madonna ingericht. Het buffet is er gemaakt van twee houten altaarbladen en u zit er op oude bidstoeltjes. Het voormalige klooster wordt gebruikt voor het houden van lezingen en workshops, maar de zalen kunnen ook worden afgehuurd voor feesten, vergaderingen of trouwpartijen. Rond het gebouw ligt een prachtig park met oude bomen en natuurlijk weer beelden. In het park staat tevens de oudste boom van Vaals, een beuk van 250 jaar oud.

Terug naar het eigenlijke museum de kapel. Na het verwijderen van de kerkbanken heeft De Weerd aan weerszijden van het gangpad naar het altaar trapsgewijs zo'n 200 beelden opgesteld van 1 tot 3,5 meter groot. Het grootste

is van Jezus in olijfbuin met de engel Gabriël. Een heel bijzonder beeld stond er laatst van een zogende Maria uit 1900. De onbekende kunstenaar die het maakte heeft de preutsheid van zijn tijd weerstaan en doet de beschouwer stilstaan bij de heiligheid van dit intieme moment. Gert heeft ook enkele beelden die gemaakt zijn in het bekende atelier van Pierre Cuypers uit Roermond. Om beschadigde beelden weer op te knappen, maakt De Weerd gebruik van een eigen restaurateur, namelijk Hans de Waal uit Lith. Inmiddels bezochten zo'n 15.000 mensen per jaar zijn museum aan de Eschberg 5-7 in Vaals. Voor uitbreiding van zijn museum timmert Gert ook behoorlijk aan de weg. Zo heeft hij vele zaterdagen inzamelingen gehouden van beelden en religieuze voorwerpen in verschillende winkelcentra in Limburg, hetgeen weer heel wat dingen gered heeft van de afvalhoop. Op 12 Januari 2013 was hij ook op televisie om te pleiten voor het behoud van overbodige beelden en dergelijke. Hij werd geïnterviewd door nieuwslezer Herman van het Zandt.

Een volgende stap zette hij dit jaar nog door de kloosterkapel van het voormalige Ursulinenklooster uit 1890 (op de hoek Grote Gracht-Kapucijnenstraat in Maastricht) te huren.

Gert heeft in dit gebouw een dependance van zijn museum in Vaals ingericht dat afgelopen mei is geopend. Ook hier is een museumcafé en winkeltje aanwezig. Alles heeft hij nu ondergebracht in een stichting waarin veel vrijwilligers actief zijn, waaronder ook geestelijk gehandicapten. Binnenkort start hij met een boekje waarin alle verschillende heiligen zijn afgebeeld en worden omschreven. Bent u nieuwsgierig geworden of wilt u nog een stukje nostalgie van vroeger proeven, ga dan eens kijken of bel voor een rondleiding 043-3060080 in Vaals of 043-3214896 in Maastricht. *(De vestiging in Maastricht is medio augustus 2014 gesloten. De verzameling is overgebracht naar Vaals. De redactie)*

Groot en klein, bijzonder-gewoon en wat blijft er van over? Beelden kunnen we indelen in allerlei groepen. In dit hoofdstuk wil ik er een paar belichten zonder uiteraard hierin volledig te zijn. Laat ik beginnen met groot en klein. We kennen van de groten allemaal wel het heilig hartbeeld op een bergtop bij Rio de Janeiro in Brazilië, dat vaak op de televisie getoond is. Een soortgelijk beeld zag ik op een heuvel bij San Sebastian in Noord-Spanje. Maar ook de beelden op bijvoorbeeld kerktorens mogen er zijn. Hierbij denk ik meteen aan het, mooi met bladgoud bedekte, beeld van Sint-Christoffel op de kathedraal in Roermond bij mij in de buurt. Het waarschijnlijk kleinste beeldje kent u allemaal, namelijk dat in een koperen schuifhulsje opgeborgen exemplaar dat je in veel bedevaartsoorden te koop wordt aangeboden met de daar aanbeden heilige in. Dergelijke beeldjes zijn bedoeld om in je broekzak of tasje bij je te dragen als bescherming op reizen of tegen andere onheilen die op de loer liggen. De hulsjes zijn vaak behoorlijk afgesleten. Wat maakt beelden bijzonder of slechts gewoon? Bijzonder kunnen ze zijn door hun oudheid of door de statuur van de maker. Ook het materiaal waarvan het is gemaakt, kan een rol spelen. Beelden uit het oude Griekenland of het Romeinse Rijk zijn natuurlijk fantastisch, al beelden ze meestal heidense goden af die niet onder onze

'Zogende maria', foto Theo Verschoor

ZWEDEN ZIJN STERK
Volvo V40

140 kW (190 PK) 14% BIJTELLING
v.a. €133 netto bijtelling p/m*

vanaf €26.995

Leasen vanaf €559 p.m.

Wie wil er nu niet een auto met veel pk's en toch een lage bijtelling? De nieuwe Volvo V40 is de enige auto in zijn klasse waarin u van beide kunt profiteren. Zo rijdt u de V40 D4 met maar 14% bijtelling (vanaf €133 netto bijtelling per maand*). Door deze nieuwe Drive-E D4 motor giniert u van 140 kW (190 pk) en een acceleratie van 0 tot 100 in slechts 7,4 seconden. Daarnaast beschikt de V40 D4 over 400 Nm koppel vanaf 1.750 toeren per minuut. Deze indrukwekkende getallen maken ook nog een trekgewicht van 1.500 kilogram mogelijk. Kies dus niet alleen met uw hoofd, maar ook met uw hart.

- 140 kW (190 pk)
- 85 g/km CO₂-uitstoot
- 0 - 100 km/u in 7,4 seconden
- 1.500 kg trekgewicht
- Euro NCAP: veiligste auto ooit getest
- O.a. standaard voetgangersairbag

*Bij 42% inkomtenbelasting
Volvo V40 D4 v.a. €26.995 incl. 21% btw en bpm. Raadpleeg voor additionele kosten de verkoopvoorwaarden op www.volvocars.nl. Leasen v.a. €559 p.m., incl. btw en brandstof, o.b.v. Full Operational Lease, 60 mnd, 20.000 km p.j., Volvo Car Lease: 020-65 873 10 (kantooruren). Wijzigingen voorbehouden.
Gem. verbruik: 3,3 - 6,1 l/100 km (30,0 - 16,4 km/l), gem. CO₂-uitstoot resp. 85 - 143 g/km.

VOLVO Ruten | **Autobedrijf Ruten Roermond B.V.**
Jacob Romerweg 5 • Roermond • 0475-340789 | **AUTOBEDRIJFRUTEN.NL**

Satino Black

VanHoutum

Sinds 1935 produceert Van Houtum hygiënapapier in Swalmen. Mens- en milieuvriendelijk werken en produceren zijn centrale waarden binnen het bedrijf. Deze zijn vertaald naar 'People, Planet en Profit'. Het is de ambitie van Van Houtum om de bedrijfsvoering volledig 'Cradle to Cradle' in te richten.

Enkele erkenningen:

www.vanHoutum.nl

Foto Rooijmans in Budel

Ook jouw Swarovski dealer...

www.fotorooijmans.nl

SWAROVSKI OPTIK

Foto Rooijmans - Markt 10 - 6021 CD - Budel

heiligen vallen. Hiervoor hebben we kunstenaars als Michelangelo gekregen. Dichter bij huis was het Jan van Steffesweert. Hij werkte in de zestiende eeuw in Maastricht, maar zou ook vanwege zijn naam geboren kunnen zijn in Stevensweert. In veel kerken bevinden zich nog prachtige houten beelden van zijn hand. Het beeld van St. Anna Te Drieën heeft hij meerdere keren gemaakt. Originelen van dit beeld bevinden zich in de kerken van Pey-Echt en Tüddern. Ook het museum in Stevensweert bezit zo'n exemplaar uit 1511. Openluchtmuseum Bokrijk heeft een heel bijzonder beeld van hem, namelijk dat van de bekering van de Heilige Hubertus.

Het gevaar van bekende beelden is dat ze als antiek veel geldwaarde hebben en gestolen kunnen worden. Een voorbeeld hiervan was het beeld van de Heilige Agatha (ook van Jan van Steffesweert) dat in 1976 gestolen werd uit de St. Martinuskerk in Gronsveld. Het dook na 37 jaar op, op een veiling in Londen waar het kerkbestuur het terug kon kopen. Door de kans op roof hebben veel eigenaren goede replica's laten maken en blijven de originelen achter slot en grendel. Uit later tijd wil ik een beroemd Limburgs architect niet onvermeld laten, namelijk Pierre Cuypers uit Roermond. Voor zijn ontworpen kerken en kapellen zijn in zijn ateliers heel wat beelden vervaardigd. Van hout en steen, maar ook het in gips gieten en patineren ervan had men er al onder de knie.

Tot slot

Wat zal er in de toekomst overblijven aan heiligenbeelden? Dit zullen mijns inziens de beelden zijn die zich bevinden in grote kerken of de iconische werken van bekende kunstenaars. Verder denk ik aan de beelden die zich bevinden in de verschillende bedevaartsoorden als Lourdes, Banneux, Falimar, Kevelaer en de Kapel in het Zand van Roermond. In onze dorpen zullen wel Barbarabeelden als herinnering aan de mijnbouw en processiebeelden overle-

Museum Vaals, foto Theo Verschoor

ven, als ze tenminste niet aan vandalisme of bronsroof ten prooi vallen. Door het steeds laten sluiten van kerken, zullen massa's beelden het echter zwaar krijgen om niet op de afvalhoop te belanden omdat Jos en Gert ze niet allemaal in hun musea kunnen opnemen.

Reptielenplaten

Door Hermien Hendriks, natuurgids

Als afsluitende praktijkles van een cursus amfibieën en reptielen hebben wij een keer het genoeg gehad om mee te mogen gaan met Ton Lenders, om 80 reptielenplaten te gaan controleren in de Meinweg. Dat heeft mij zo geïnspireerd, dat ik dat in het Leudal beslist ook graag wilde gaan doen.

Nu weet ik wel dat wij hier geen adders en waarschijnlijk ook geen gladde slang zullen aantreffen, maar het verborgen leven van de hazelworm zou ik toch graag wat nader in beeld willen krijgen. En de levendbarende hagedissen op de heide, die als ik ze besluip, mij tot nu toe steeds te vlug af zijn, die zou ik ook wel eens in kaart willen brengen. Nu zie ik met veel geluk net een staartje wegglijpen, maar of het een adult, juveniel of een subadult is kan ik niet bepalen.

Op mijn verzoek om platen te mogen leggen reageert boswachter Hans Levels gelukkig zeer positief: "Zeg maar welke platen je wilt hebben Hermien en bepaal maar waar je ze neer wilt leggen, dan zal ik eens kijken wat we nog in

de werkschuur hebben liggen". De platen moeten ongeveer 60 bij 90 centimeter groot zijn, liefst ook nog met een andere structuur, dan kunnen we dat effect erop ook meteen volgen. Thuis ligt nog een stuk damwand, ooit ergens van over. Het gegolfde uiterlijk lijkt me ideaal. De boswachter levert oude Trespa-infoborden uit natuurgebieden. Borden die toch vervangen moeten worden. Ook een paar gewone houten platen leggen wij ertussen. Dan komt het moeilijke gedeelte; wat is een geschikte biotoop? Voor de levendbarende hagedissen weet ik het wel; de heide van 50 jaar oud. Daar is genoeg schuilgelegenheid voor de reptielen onder de holtes van omgevallen geringde bomen. Overwoekerd met braamstruiken zijn dat zeer geliefde plekken. Op een zonnig stukje langs de gemaaide stroken waar geen publiek komt ga ik ze neerleggen. Want te vaak optillen verstoort de rust leert Ton Lenders mij. Ik zal hem geregeld om raad moeten vragen, want ik word gehinderd door te weinig kennis.

Tijdens een vlinderroute die we in het voorjaar lopen, krijg

ik hulp van Julian en Laur die samen met mij nummers plakken. We brengen ook wat info over reptielenonderzoek op de platen aan, met tweezijdige tape. Het ontwerp daarvoor is van Joost. Apetrots ben ik op mijn 15 platen. Meer wil ik er niet, monitoren kost ook tijd. Gelukkig krijg ik met monitoren hulp van Phlip Bossenbroek. Hij vindt het geweldig dat ik zo enthousiast ben over de hazelwormen. Er worden maar mondjesmaat waarnemingen doorgegeven bij het bezoekerscentrum van het NME. Sterker nog, sommige mensen zijn bang als ze een toevallige ontmoeting hebben met een hazelworm. Zij menen met een slang van doen te hebben. Maar dat is beslist niet het geval, het is een pootloze hagedis. Fantastische kleurschakeringen heeft hij, hazelnootbruin met een zweempje goud over de flanken. Phlip volgt de hazelwormen al jaren en is blij met mijn initiatief. Hij zal de aangeleverde gegevens doorgeven aan Staatsbosbeheer en aan RAVON.

Als alle platen op hun plek liggen gaat het spannende afwachten beginnen. Na twee weken vind ik dat ik wel eens een gokje kan wagen. Ik ga alleen mijn route lopen met mijn fototoestel in de aanslag. Plaat 1; voorzichtig til ik deze een stukje op, mieren, veel mieren en een enkele rosse woelmuis die een nestje heeft gemaakt. Die is wel leuk, die muis. Plaat 2 en 3; niets. Plaat 4; ja, daar in die hoek. Een levendbarende hagedisje kijkt mij net zo verschrikt aan als ik hem, dan flitst hij weg de heide in, mij verbijsterend en hevig opgewonden achterlatend. "Yes!", denk ik, al heb ik geen foto. Ik wist het wel. Zeer in mijn nopjes loop ik verder. Plaat 5; niets. Je kunt niet alles hebben.

Tijdens de vlinderroute controleer ik de andere 10 platen. Laur en René zijn vandaag bij me. Ik til plaat 6 op en Laur heeft het fototoestel in de aanslag. Een hoornaar vliegt bijna in mijn gezicht en van schrik laat ik de plaat uit mijn handen vallen. Een nietsvermoedend reptiel zal zeker geplet zijn. Maar hopelijk verborg zich onder deze plaat niets anders dan deze enorme wesp. Plaat 7 is de damwandplaat. Warempel daar zit een levendbarende hagedis bovenop. "Je moet eronder gaan zitten" zeg ik tegen hem, "daar is de plaat voor bedoeld". Hij hoort het al niet meer, want de hagedis is flitsend in de bramenrand verdwenen. Onder plaat 8 zit een dikke pad te soezen. Mooie knobbels op zijn rug en twee donkerrode strepen. Plaat 9 en 10; niets. Plaat 12 en 13 liggen volgens mij wat ongunstig in een rand met hoog gras. Maar bij de volgenden hebben wij weer succes.

Hazelworm, foto Hermien Hendrixx

Onder elke plaat ligt een hazelworm, volwassen exemplaren ongeveer 35 cm lang. De hazelwormen blijven een tijdje heel stil liggen voordat ze geruisloos voortbewegend in de vegetatie verdwijnen en nadat wij op ons gemak foto's hebben kunnen maken.

De daaropvolgende rondes sterken mij in de overtuiging dat er veel meer hazelwormen in het Leudal voorkomen dan wij tot nu toe weten. Er is veel mailverkeer tussen Phlip en mij. Wij vinden het fijn om onze bevindingen met elkaar te kunnen delen.

Later in het seizoen heb ik vervellingen gevonden, een piepkleine raat van een solitaire bij of wesp, een alpenwatersalamander en nog veel meer muizennestjes, zelfs een hazelworm met een jong exemplaar onder dezelfde plaat, een klein hazelwormpje dat niet dikker is dan een breinaald. Dat betekent dat er voortplanting plaats heeft gevonden, heel erg leuk. Op het einde van dit eerste jaar zal het een indrukwekkende lijst met aantallen worden.

Ik ben heel dankbaar dat ik natuurvrienden heb die mij meehelpen om zo'n onderzoek mogelijk te maken. Het bewijst maar weer dat je met weinig geld, veel inzet en een goede samenwerking een heleboel kunt bereiken, veel meer dan je zelf voor mogelijk had gehouden. Dat is weer een enorme stimulans voor een volgende project, het idee daarvoor heb ik al.

De cultuur rondom de mierenleeuw

Door José Daniëls-Creemers

Het feit dat de larven van de Mierenleeuw zoveel aandacht krijgen, komt door hun zelf gegraven valkuilen. Zij vallen hierdoor op. De larven spelen op allerlei mogelijke manieren een rol in verschillende culturen. Enkele voorbeelden komen hier aan bod.

De schrijvers en tekenaars van stripboeken en boeken worden door de valkuilen van de Mierenleeuwen geprikkeld in hun fantasieën. Maar ook de filmindustrie heeft van de fantasieën handig gebruik gemaakt. Angstaanjagende monsters of wel "demonen van het stof", kwamen op het

filmdoek uit de trechters of wel de valkuilen op een griezelige manier te voorschijn.

Met een beetje fantasie herken je de afbeelding van de Mierenleeuw op een keramiekschaal van de Mimbres indianen.

Ook op postzegels staan afbeeldingen van de Mierenleeuw. Duidelijk herkenbaar zijn de hockeystickachtige antennes van het volwassen insect van de Mierenleeuw op een zegel. *Kijk hiervoor op de site zoals hieronder genoemd onder "bronnen 3"*

De naam "Mierenleeuw" werd voor het christendom al in verschillende betekenissen voor allerlei echte en denkbeeldige creaturen gebruikt. In de tijd van Herodots (ca. 430 voor Christus), een Grieks historicus, beschouwde men Mierenleeuwen als op honden lijkende creaturen, die het goud bewaakten.

Er werden vroeger veel aannames gedaan. Pas in 1742 beschreef René-Antoine Ferchault de Réaumur in "Mémoires pour servir à l'histoire des insectes" de levenswijze van de Mierenleeuw. Ook werd er voor het eerst melding gemaakt van Mierenleeuwsoorten, waarvan de larven geen trechters graven en voorwaarts bewegen.

In Zweden hebben de trechters ook al een afschrikkende werking. Hier waarschuwen de ouders hun kinderen, wanneer zij ongehoorzaam zijn, zij in de trechter van de Mierenleeuw zouden kunnen vallen.

Ook denkt men met de larven van de Mierenleeuw de toekomst te kunnen voorspellen. In Afrika worden in de landen Mali en Burkina Faso Mierenleeuwen in orakels gebruikt. Hierbij wordt een larve van de Mierenleeuw in de okselholte plat gedrukt en komt volgens bepaalde voorstelling van de inheemse bevolking in de biceps van de armen terecht. Een week lang wordt de larve elke morgen met voedsel en water "verzorgd". De betreffende persoon stelt elke dag een vraag aan de Mierenleeuw. Deze beantwoordt de vraag met een beweging in de biceps.

De Azande, een stam in Afrika, maakt gebruik van een zandorakel, Alamana genoemd. Een genezer drukt met zijn vingers in het zand twee rijen uit elk 6 putjes bestaand. De diepte en de rangschikking van deze "putjes of zandtrechters" veroorlooft de genezer een geomantische diagnose. Geo betekent aarde en manteia waarzeggerij. De genezer is pas bekwaam om het orakel te lezen, wanneer hij zijn handen met tot zwarte poeder fijngestampte verkoolde Mierenleeuwen heeft ingewreven.

In de Chinese geneeskunde worden gedroogde larven van de Mierenleeuw tegen malaria en krampen bij kinderen gebruikt. Zelfs tegenwoordig kan men in China een "crude drug" met larven van Mierenleeuwen kopen.

Maar niet alleen in China, maar ook in Afrika zijn enige behandelingen met insecten beschreven.

In Uganda werden bij jonge meisjes met de larven van de Mierenleeuw gebruikt om de groei van de borsten te stimuleren. Hierbij werden de larven tegen de tepel van de borst gehouden, waarin zij als afweer in beten. Hierdoor kwam er vergif in de borsten terecht. Er ontstond een ontsteking, waardoor de borsten opzwelden. Echter deze borstvergroting was maar van tijdelijke aard. Wanneer de ontsteking verdween, verdween ook de borstvergroting.

In Zaïre worden beten van de Mierenleeuw voor de heling van hoge koorts gebruikt. Waarschijnlijk heeft het geïnjecteerde vergif een medische werking.

De Mierenleeuw is dus nauw met verschillende culturen verbonden. Of het nu in de filmindustrie, orakelen, medisch gebruik of andere gewoonten gaat, de larve van de Mierenleeuw blijft ons boeien.

(de foto's bij dit artikel zijn door de schrijver aangeleverd)

Bronnen:

- Johannes Gepp: Ameisenlöwen und Ameisenjungfern, 3. Neubearbeitete Auflage, Die Neue Brehm-Bücherei Bd. 589 (2010).
- 1.<http://finalfantasy.wikia.com/wiki/File:Antlion-FFIX.png>
- 2.<http://travelphotobase.com/v/USNM/NMQU323.HTM>
- 3.<http://www.asahi-net.or.jp/~CH2M-NITU/kageroue.htm>
- 4.<http://www.whatsthatbug.com/2010/11/19/doodlebugs-immature-antlions-dig-numerous-pits/>

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
BEATRIXLAAN 18
6051 NA MAASBRACHT

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Uw foto op de voorpagina van het kerstnummer?

Heeft u een mooie winterfoto voor ons volgende Schrijvertje?

Stuur uw foto naar hetschrijvertje@ivnroermond.nl

een echte natuurvriend

Lowa Hudson

NIEUW!

Lichtgewicht wandelschoenen met een traditionele look.
In dames- en heren en diverse breedte-maten.

Leden IVN
10% korting

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Wergroepen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Redactie Het Schrijvertje: Frans Hendriks

T: 0475 503291 E: frans.hendriks@ivnroermond.nl

Webmaster: Laurent Vanderheijden

T: 0475 400874 E: laurent.vanderheijden@ivnroermond.nl

Wergroep Planten (regio oost)

Paul Bergs, T: 0475 330643

Wergroep Planten (regio west)

Harrie Senden, T: 0475 491987

Wergroep Planten (regio oost/west)

Hermien Hendriks, T: 0475 594340

Wergroep Vogels

Meinse van der Velde - www.meinse.nl

T: 06 13300436 E: mj.vd.velde@home.nl

Jeugdcommissie

Elly Hawinkels, T: 0475 535302

Natuurclub De Speurhuizen

Henk Smit, T: 0475 581782

Programmacommissie: René Horsten

T: 06 22468910 E: rene.horsten@ivnroermond.nl

Wergroep Driestruik - www.driestruik.nl

Anja van Halbeek (IVN) T: 06 10368867

Wouter Jansen (NHGL) T: 0475 326789

Vlinderwerggroep: Laur Lennards, T: 0475 594326

E: l.j.lennards@home.nl

PR – Commissie: Vacature!!